

Minister Sprawiedliwości

DFN.070.2.2024
Warszawa, 22 sierpnia 2024 r.

**Pani
Magdalena Pietrzak**

**Szefowa
Krajowego Biura Wyborczego
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa**

Szanowna Pani Minister,

w uzupełnieniu do wcześniejszej korespondencji uprzejmie przekazuję dodatkowe i szczegółowe informacje dotyczące sposobu wydatkowania środków Funduszu Sprawiedliwości w czasie trwania kampanii wyborczej w 2023 r., tj. od 8 sierpnia do 13 października 2023 r.

Na wstępie pragnę zaznaczyć, że niniejsza analiza dotyczy wyłącznie środków udzielonych w trybie § 11 *Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej - Funduszu Sprawiedliwości (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 683 z późn. zm. – dalej: „Rozporządzenie”)*¹, czyli w trybie pozanaborowym i pozakonkursowym, na podstawie dyskrecjonalnej decyzji Dysponenta Funduszu Sprawiedliwości – Ministra Sprawiedliwości (dalej „Dysponent”). Należy to podkreślić, gdyż w przedmiotowym okresie wydatkowane były także inne środki z Funduszu Sprawiedliwości, jednak te były bezpośrednio związane z celami projektów wskazanych do finansowania w otwartych konkursach lub naborach, ogłaszanych każdorazowo w Biuletynie Informacji Publicznej.

Informacja dotyczy zatem środków publicznych, których wydatkowanie zależało wyłącznie od arbitralnej i niewymagającej uzasadnienia decyzji Ministra Sprawiedliwości. W celu umieszczenia dotacji udzielanych w trybie § 11 w konkretnym kontekście formalnym, korzystając z zapisów rozporządzenia², Dysponent ogłosił w 2019 r. *Program ochrony interesów osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków oraz likwidacji skutków pokrzywdzenia przestępstwem*. Celem Programu była „ochrona interesów osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków oraz likwidacja skutków pokrzywdzenia przestępstwem poprzez realizację przez jednostki sektora finansów publicznych zadań ustawowych związanych z ochroną interesów osób pokrzywdzonych przestępstwem

¹ § 11 ust. 1 rozporządzenia: „W uzasadnionych przypadkach możliwe jest zawarcie, na podstawie wniosku, umowy o powierzenie zadania, które nie jest objęte programem lub naborem wniosków”.

² § 2 ust. 1 rozporządzenia: „Minister Sprawiedliwości, zwany dalej „Dysponentem”, ogłasza programy na realizację zadań Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, zwanego dalej „Funduszem Sprawiedliwości”.

i świadków oraz likwidacją skutków pokrzywdzenia przestępstwem”. Zgodnie z założeniami tego programu większość środków była przeznaczana na doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych (dalej „OSP”).

Początkowo przewidziany na dwa lata Program był dwa razy wydłużany i co roku asygnowane były dodatkowe środki na jego realizację. Kwota była zwiększana średnio o 35 mln zł na każdy kolejny rok działania Programu. Aktualizacja Programu na rok 2023 miała miejsce w listopadzie 2022 r (zwiększono środki o 40 mln zł). Niezależnie od tych dodatkowych środków, kolejna aktualizacja Programu miała miejsce 7 września 2023 r., w trakcie trwania kampanii wyborczej. Dysponent zwiększył wówczas łączne środki Programu (na lata 2019-2023) z 180 mln zł na 210 mln zł. Stanowiło to wzrost łącznej wieloletniej kwoty o 16,6%, choć wydatkowanie tych dodatkowych środków miało być zrealizowane w ciągu jedynie 4 miesięcy (od września do grudnia 2023 r., czyli do zakończenia Programu).

Chociaż beneficjentem ostatecznym Programu były przede wszystkim OSP, to podmiotem podpisującym umowę musiała być każdorazowo gmina lub inna jednostka z sektora finansów publicznych (np. miasto, szpital, itd.). Procedura wyglądała następująco: podmiot zainteresowany uzyskaniem dotacji składał wnioski do Ministerstwa Sprawiedliwości na formularzu przekazanym mu przez pracowników ówczesnego Departamentu Funduszu Sprawiedliwości. Ten formularz nie został podany do wiadomości publicznej. W początkowym okresie był wysyłany pocztą elektroniczną na wyraźną prośbę podmiotu lub według wskazania Dysponenta. W późniejszym czasie formularz został umieszczony na stronie internetowej Funduszu Sprawiedliwości, jednak link, który do tej strony prowadził, nie był nigdzie opublikowany.

Na kolejnym etapie pracownicy Departamentu otrzymywali informację od Dysponenta, które ze złożonych wniosków mają zostać zrealizowane. Przystępowali więc do sprawdzenia poprawności wniosku, a w razie błędów – wspierali podmioty w uzupełnieniu lub skorygowaniu wniosku. Podmioty nie były ograniczone w zakresie wnioskowanych sprzętów lub szacowanego kosztu ich zakupu. Instrukcja wskazywała, że „należy wykazać zwiążanie planowanego zadania z celami Funduszu Sprawiedliwości (pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem)”. Do wniosków miała być obowiązkowo dołączona opinia lokalnego Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Wypłata środków następowała w ciągu 14 dni od podpisania umowy.

Z opisanej powyżej procedury jednoznacznie wynika, iż przyjęty Program nie był programem powszechnym, przeznaczonym dla wszystkich Ochotniczych Straży Pożarnych. Nie był także programem opartym o przygotowaną przez Dysponenta merytoryczną i finansową analizę rzeczywistego zapotrzebowania na sprzęty lub wyposażenie, o czym świadczyłaby np. zamknięta lista możliwych sprzętów i wyposażenia lub określone widełki akceptowanych kosztów zakupu. Wobec braku jakichkolwiek kryteriów merytorycznych i finansowych determinujących, które wnioski będą

realizowane, zasadne staje się pytanie, co kierowało Dysponentem, gdy dokonywał wyboru wniosków do realizacji, oraz dlaczego pozostałe pozostawiał bez rozpatrzenia (Dysponent nie podjął żadnej decyzji negatywnej w odniesieniu do któregośkolwiek z wniosków).

Nie można wykluczyć, że decyzja Dysponenta była podejmowana w oparciu o postrzegane potencjalne korzyści polityczne i wyborcze. Zasadność tej tezy podkreślałem już we wcześniejszym piśmie, cytując rozważania pana Zbigniewa Ziobro w korespondencji z Ministrem Finansów w 2018 r, który zauważał, że osoby związane z OSP byłyby niezadowolone, gdyby program ich finansujący nie był kontynuowany, i wskazywał, że w kontekście wyborów mogłoby to stanowić problem dla ówczesnego rządu.

W niniejszym piśmie przedstawiam dane liczbowe, finansowe i rzeczowe, które uwiarygadniają tezę, że istotnym (o ile nie najistotniejszym) celem udzielania dotacji dla OSP było budowanie partykularnego kapitału wyborczego poprzez wspieranie konkretnej grupy społecznej, a działania podejmowane w tym zakresie w okresie kampanii wyborczej można i należałoby postrzegać jako agitację wyborczą i jako takie je rozliczać.

Grupa społeczna, o której mowa, to środowisko zgromadzone wokół OSP, które szacuje się na 700 000 osób, z czego liczba uprawnionych do pełnienia zadań ratowniczych wynosi ok. 230 000 osób. Natomiast liczba OSP wynosi ok. 16 000 (dane na koniec 2023 r.). Wynika z tego, że w ramach jednej organizacji średnio 14 osób wykonuje zadania straży pożarnej, a pojedynczy zespół OSP składa się ze średnio 44 osób. Każda z tych 44 osób jest następnie potencjalnym źródłem informacji na temat środków otrzymanych z Funduszu Sprawiedliwości w swoim otoczeniu. Tak opisany efekt kuli śniegowej mógłby być pierwszym elementem analizy zmierzającej do wyliczenia potencjału reklamowego wygenerowanego przez zawarte w czasie trwania kampanii wyborczej umowy dotacyjne.

Aby nadać właściwego kontekstu czynnościom podejmowanym przez Dysponenta w tym okresie, odwołam się do liczby zawartych umów dotacyjnych, ich wartości oraz ich przedmiotu, uznając, że są to dane, których upublicznienie miało istotnie pozytywny wpływ na obdarowaną grupę społeczną. Odwołam się także do organizowanych przez OSP spotkań w terenie, w czasie których następowało oficjalne „przekazanie” sprzętu i wyposażenia wraz z wręczeniem przez konkretnych polityków symbolicznego czeku z wypisaną kwotą dotacji. Zasadnym jest bowiem uznanie, że takie spotkania stanowią element kampanii wyborczej *par excellence*. Opisane dwie formy działania (zawieranie korzystnych dla konkretnej grupy społecznej umów dotacyjnych oraz wręczanie symbolicznych czeków) należałoby traktować jako agitację wyborczą, na co wskazuję poniżej.

1. Dane o zawartych umowach

W dwumiesięcznym okresie trwania kampanii wyborczej, od 8 sierpnia do 13 października 2023 r., w opisanym powyżej trybie § 11 zawarto 320 umów dotacyjnych. Stanowi to 39,4% wszystkich umów zawartych w tym trybie w 2023 r. i 15,7% wszystkich umów zawartych w tym trybie w ciągu 5 lat trwania programu (2019-2023). Zauważalnie wysoka liczba zawartych umów w czasie kampanii wyborczej może wskazywać na to, że Dysponent celowo dążył do zwiększenia tej liczby, gdyż uznawał, że może to przynieść korzyści wyborcze.

Całkowita wartość zawartych w tym okresie umów wyniosła 21 092 821,48 zł, co daje średnio 65 915,07 zł na jedną umowę dotacyjną. Ta całkowita wartość stanowi 34,4% łącznej kwoty wszystkich zakontraktowanych w tym trybie umów w 2023 r., wynoszącej 66 124 956,63 zł. Także tutaj należy podkreślić, że zauważalnie wyższa łączna wartość umów zawartych w czasie kampanii wyborczej może wskazywać na to, że Dysponent celowo dążył do wydatkowania dużej ilości środków, gdyż uznawał, że może to przynieść korzyści wyborcze.

W załączeniu przekazuję zestawienie wszystkich umów dotacyjnych zawartych w trybie § 11 w czasie trwania kampanii wyborczej.

Umowy były podpisywane przede wszystkim przez gminy (310 dotacji), miasta-gminy (6 dotacji), miasta (3 dotacje) oraz 1 Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej. W 243 przypadkach dany podmiot podpisał tylko jedną umowę dotacyjną w trakcie trwania kampanii wyborczej. W 21 przypadkach były to 2 umowy dotacyjne, w 7 przypadkach – 3 umowy dotacyjne, w 1 przypadku - 4 umowy dotacyjne, w 2 przypadkach podmioty podpisały w przedmiotowym okresie aż 5 umów dotacyjnych (Gmina Krasnobród, woj. lubelskie oraz Gmina Suchożebry, woj. mazowieckie). Większa liczba dotacji dla tych samych podmiotów wskazuje po raz kolejny, że środki nie były wydatkowane według kryterium powszechnej dostępności lub sprawiedliwego podziału, za to mogły być celowo skierowane do konkretnych, arbitralnie wybranych podmiotów. Należy także zauważyć, że w przedmiotowym okresie wpłynęło do Ministerstwa ok. 70 wniosków, które pozostawiono bez rozpoznania³, nie uzasadniając tej decyzji.

W przypadku większości umów ostatecznym beneficjentem były Ochotnicze Straże Pożarne (318 dotacji). Sprzęt otrzymało w sumie 595 OSP (dana gmina mogła złożyć wniosek w imieniu kilku OSP działających na jej terenie). W przypadku 1 umowy beneficjentem sprzętu sportowego były 3 kluby sportowe w Gminie Wiązownica, woj. podkarpackie (45 000 zł), natomiast przedmiotem 1 umowy był zestaw narzędzi do artroskopii dla Szpitala w Sanoku, woj. podkarpackie (20 000 zł).

³ Liczba wniosków jest zaokrąglona, gdyż te same wnioski były czasami składane wielokrotnie, w zaktualizowanych wersjach.

Sprzęt i wyposażenie dla OSP w formie zagregowanej został przedstawiony w poniższej tabeli. W załączeniu przekazuję także zestawienie zawierające kompletne dane.

Kategoria sprzętu lub wyposażenia	Liczba sztuk
agregat	39
alarmowe urządzenia akustyczne	16
aparaty powietrzne, butle i maski do aparatu powietrznego	114
buty strażackie	151
detektor, miernik i czujnik wielogazowy	26
drabina strażacka	36
hełmy i kaski	114
Inne*	141
kamizelka ratunkowa	15
latarka	56
łódź ratownicza	7
odzież osobista i ochronna	61
pompa	94
ponton	1
prądownice	90
przyczepa	14
quad	21
radiostacja	15
radiotelefon przenośny	43
rękawice strażackie	112
samochód bus/mikrobus	1
samochód strażacki	26
sanie	1
silnik zaburtowy	3
sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego	11
sprzęt do ratownictwa medycznego	108
sprzęt do ratownictwa technicznego i drogowego	251
sprzęt do ratownictwa wodno-wysokościowego	70
sprzęt i armatura wodno-pianowa	111
sprzęt strażacki	224
system i sprzęt oświetleniowy	59
ubranie strażackie	323
uchwyt	3
wentylatory	15
węże gaśnicze	182
zbiorniki wodne	7
łącznie	2561

*w tym m.in. akumulatory i baterie (o łącznej wartości 45 423,10 zł), detergenty (3800 zł), drony (364 978, 54 zł), farba (4 970 zł), lakier samochodowy (2000 zł), pralnice (57 500 zł).

Należy zauważyć, że w wielu przypadkach konieczne do wykazania we wniosku wspomniane wcześniej „związanie planowanego zadania z celami Funduszu Sprawiedliwości (pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem)” może być trudne, jeśli nie niemożliwe do racjonalnego określenia.

Wartości dotacji w podziale na województwa przedstawiają się następująco:

Województwa	Łączna wartość dotacji
wielkopolskie	45 000,00 zł
pomorskie	268 840,00 zł
warmińsko-mazurskie	290 000,00 zł
świętokrzyskie	477 158,00 zł
dolnośląskie	746 354,61 zł
zachodniopomorskie	774 089,00 zł
podlaskie	867 275,26 zł
opolskie	1 065 833,25 zł
mazowieckie	1 481 274,81 zł
kujawsko-pomorskie	1 645 512,00 zł
podkarpackie	2 299 213,80 zł
małopolskie	2 339 286,77 zł
lubelskie	2 564 191,44 zł
łódzkie	2 823 683,95 zł
śląskie	3 405 108,59 zł
Łącznie	21 092 821,48 zł

Wartości dotacji w podziale na okręgi wyborcze przedstawiają się następująco:

Nr okręgu	Łączna wartość dotacji
37	45 000,00 zł
28	50 000,00 zł
25	59 340,00 zł
4	89 700,00 zł
17	131 611,88 zł
32	198 856,35 zł
26	209 500,00 zł
34	290 000,00 zł
31	300 000,00 zł
18	436 927,46 zł
33	477 158,00 zł
30	499 444,27 zł
9	589 897,49 zł
6	607 193,15 zł
23	624 319,80 zł

3	746 354,61 zł
41	774 089,00 zł
24	867 275,26 zł
14	885 000,00 zł
16	912 735,47 zł
21	1 065 833,25 zł
10	1 095 145,54 zł
11	1 138 640,92 zł
29	1 169 798,00 zł
27	1 187 009,97 zł
15	1 454 286,77 zł
5	1 555 812,00 zł
22	1 674 894,00 zł
7	1 956 998,29 zł
Łącznie	21 092 821,48 zł

Uwaga: w okresie od 8.08 do 13.10.2023 nie zawarto żadnych umów dotacyjnych w okręgach: 1, 2, 8, 12, 13, 19, 20, 21, 35, 36, 38, 39, 40

Bez wątpienia dzięki Programowi Ochotnicze Straże Pożarne zostały istotnie wyposażone, jednak istnienie bezpośredniego związku między zakupionymi np. agregatami za łączną kwotę 476 635,44 zł w badanym okresie, a pomaganiem osobom pokrzywdzonym przestępstwem należy uznać za wątpliwe. Jest to kolejny argument na rzecz tezy, że prawdziwym celem Programu nie było realizowanie zadań Funduszu Sprawiedliwości. Biorąc pod uwagę liczbę czynności biurokratycznych koniecznych do realizacji Programu, a także osób zaangażowanych w jego bieżące działanie, wskazane byłoby uznanie, że faktyczna decyzja Dysponenta o realizowaniu Programu miała inne, nieujawnione cele, wynikające z postrzeganych przez niego potencjalnych korzyści płynących z korzystnego dla pewnej grupy społecznej rozporządzania środkami publicznymi.

2. Dane o spotkaniach w terenie

Zgodnie z zawartą umową dotacyjną podmiot był zobowiązany do zawiadomienia Dysponenta o terminie przekazania OSP nabytych urządzeń i wyposażenia oraz umożliwienia przedstawicielowi Dysponenta uczestniczenia w uroczystości. Zgłoszenia należało dokonać z 7-dniowym wyprzedzeniem poprzez przesłanie odpowiedniego formularza na podany adres mailowy. Niepoinformowanie o terminie przekazania sprzętu było uznawane za realizację zadania w sposób niezgodny z umową – stanowiło to podstawę do naliczenia kary umownej w kwocie 0,025% kwoty dotacji za każde stwierdzone naruszenie zobowiązań.

W okresie od 8 sierpnia do 13 października 2023 r. wpłynęło ok. 140 wiadomości o terminie przekazania sprzętu⁴.

Poza obowiązkiem powiadomienia o terminie przekazania podmiot miał obowiązek informacyjny o źródle finansowania sprzętu i wyposażenia. Zdanie: „Współfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości” miało być zamieszczane w sposób trwały na każdym nabytym wyposażeniu i urządzeniu oraz na wszystkich materiałach, publikacjach, informacjach dla mediów, ogłoszeniach oraz wystąpieniach publicznych dotyczących realizowanego zadania.

Obowiązek powiadamiania o uroczystościach przekazania sprzętu, możliwość uczestnictwa przedstawiciela Dysponenta oraz konieczność właściwego podkreślania, jakie jest źródło środków, to trzy wymogi, które warto dodatkowo skomentować. Wynika z nich jednoznacznie, że Dysponentowi zależało na tym, żeby być obecnym na możliwie dużej liczbie uroczystości. Z jednej strony takie spotkanie się z obdarowaną grupą społeczną można uznać za właściwe pełnienie roli kontrolnej co do prawidłowości wydatkowania środków publicznych. Można to jednak także zinterpretować jako element zwracania uwagi obdarowanym, komu konkretnie zawdzięczają przyznanie tych środków. Obowiązkowy zapis o źródle finansowania dodatkowo podkreśla w swojej treści, że wprawdzie środki pochodzą z Funduszu Sprawiedliwości, ale ich dysponentem jest Minister Sprawiedliwości. Celem takiego sformułowania (a nie prostego wskazania, iż „współfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości”), mogła być chęć silnego zaakcentowania roli konkretnego polityka w procesie udzielania dotacji.

Budowanie pozytywnego wizerunku danej osoby jako skutecznego polityka, tworzenie pozytywnych skojarzeń oraz wzbudzanie w uczestnikach spotkania poczucia wdzięczności to klasyczne działania wchodzące w definicję agitacji wyborczej, której jednym z elementów jest „publiczne zachęcanie do głosowania w określony sposób”. Jak wiadomo z badań z zakresu psychologii społecznej, zachęcanie nie musi być dosłowne, aby skutecznie wpływało na postawy i zachowania ludzi. Z tego względu wydaje się zasadne jak najdokładniejsze przeanalizowanie czynności podejmowanych przez ówczesnego Dysponenta i precyzyjne określenie ich zasięgu, dotarcia, wartości finansowej oraz płynącej z nich korzyści politycznych.

Ministerstwo Sprawiedliwości nie posiada pełnego zestawienia wszystkich spotkań w terenie w czasie kampanii wyborczej, w których uczestniczyli politycy zaangażowani w kampanię wyborczą oraz osoby działające na rzecz Komitetu Wyborczego Prawa

⁴ Liczba wiadomości jest zaokrąglona, gdyż informacje o terminie przekazania sprzętu, które wpłynęły w tym okresie mogły także dotyczyć kilku dni po 13.10.2023 r. (umowa zakładała min. 7-dniowe uprzedzenie, zdarzały się gminy, które informowały dużo wcześniej).

i Sprawiedliwości, a które dotyczyły uroczystości przekazania sprzętu oraz czeku Ochotniczym Strażom Pożarnym.

Poniżej przedstawiam listę kilku z wielu spotkań, które odbyły się w analizowanym okresie. Lista ta, choć krótka, wydaje się właściwie obrazować sposób działania Dysponenta. Po otrzymaniu od podmiotu obowiązkowej informacji o terminie przekazania sprzętu, pracownicy ówczesnego Departamentu Funduszu Sprawiedliwości przekazywali ją do Gabinetu Politycznego ówczesnego Ministra Sprawiedliwości. Dysponent następnie podejmował decyzję, który z polityków (wskazać należy, iż nie tylko członków kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości) będzie przekazywał czek na danej uroczystości. Po uroczystości, która zwykle obejmowała wykonanie dokumentacji fotograficznej, czasem video, spotkania były opisywane w internecie. Należy zauważyć, że tym samym zwiększał się jej zasięg o odbiorców internetowych.

Nazwisko i imię	Funkcja	Link do artykułu	Data przekazania sprzętu lub publikacji artykułu prasowego	Wysokość dotacji
Wagemann Mateusz	do 20 grudnia 2023 roku wicewojewoda zachodniopomorski. Kandydował w 2024 do sejmiku zachodniopomorskiego z listy PiS	https://szczecinskie24.pl/sprzet-dla-lokalnych-osp-wicewojewoda-zachodniopomorski-przekazal-w-piatek-srodk-i-w-az-trzech-lokalizacjach/	2023-10-06	89 990,00 zł
Wagemann Mateusz	do 20 grudnia 2023 roku wicewojewoda zachodniopomorski. Kandydował w 2024 do sejmiku zachodniopomorskiego z listy PiS	https://prk24.pl/72400084/jednostki-osp-z-powiatu-drawskiego-otrzymaly-sprzet-ratowniczy-o-wartosci-100-tysiecy-zlotych	2023-08-31	98 616,23 zł
Wagemann Mateusz	do 20 grudnia 2023 roku wicewojewoda zachodniopomorski. Kandydował w 2024 do sejmiku zachodniopomorskiego z listy PiS	https://drawno.pl/strona/30-tysiecy-dla-osp-brzeziny-na-nowy-sprzet-1	2023-08-24	30 000,00 zł
Wagemann Mateusz	do 20 grudnia 2023 roku wicewojewoda zachodniopomorski. Kandydował w 2024 do sejmiku zachodniopomorskiego z listy PiS	https://szczecinskie24.pl/wazne-inwestycje-w-bedzinie-powstanie-nowa-droga-gminna-dofinansowania-otrzymaly-osp-bedzino-i-osp-mscice/	2023-08-17	60 000,00 zł
Gzowski Michał	do 31 stycznia 2024 roku rzecznik prasowy Lasów Państwowych	https://www.facebook.com/share/p/rbXtXxTan6YiQ3Ti/	2023-11-13	36 000,00 zł
Kochan Łukasz	w 2024 roku Kandydat do Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z listy PiS - uzyskał mandat	https://www.facebook.com/share/p/sqgpQN4xcywrZ8r/	2023-10-11	36 000,00 zł

Łukaszewicz Sebastian	w latach 2022–2023 wicemarszałek województwa podlaskiego, poseł na Sejm X kadencji (kandydat z listy PiS - przedstawiciel Suwerennej Polski).	https://tregionalna.pl/blisko-200-tys-zl-na-inwestycje-w-sidrze-kuznicy-i-szudzialowie/	2023-10-10	99 000,00 zł
Łukaszewicz Sebastian	w latach 2022–2023 wicemarszałek województwa podlaskiego, poseł na Sejm X kadencji (kandydat z listy PiS - przedstawiciel Suwerennej Polski).	https://www.radio.bialystok.pl/wiadomosci/index/id/231554	2023-10-10	200 000,00 zł
Łukaszewicz Sebastian	w latach 2022–2023 wicemarszałek województwa podlaskiego, poseł na Sejm X kadencji (kandydat z listy PiS - przedstawiciel Suwerennej Polski).	https://wspolczesna.pl/strazacy-ochotnicy-z-osp-kulesze-koscielne-otrzymali-symboliczny-czek-na-80-tys-zl-pieniadze-pochodza-z-funduszu-sprawiedliwosci/ar/c1-17975763	2023-10-12	80 000,00 zł
Gosek Mariusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://staporkow.pl/aktualnosci/wiadomosci/doposazenie-jednostek-ochotniczych-strazy-pozarnych-w-ramach-realizacji-zadania-pn-doposazenie-jednostek-ochotniczych-strazy-pozarnych/	2023-10-06	69 236,00 zł
Gosek Mariusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://radiokielce.pl/1111937/sprzet-dla-strazakow-z-funduszu-sprawiedliwosci/	2023-10-12	49 500,00 zł
Gosek Mariusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://gnojno.com.pl/dofinansowanie-zakupu-wyposazenia-dla-osp-z-funduszu-ministerstwa-sprawiedliwosci,,0,3,3,1,1551,n.html	2023-10-09	55 873,62 zł
Kowalski Janusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://januszkowalski.pl/aktualnosci/spotkanie-z-druhami-z-osp-biestrzykowice-miodary/	2023-09-29	45 000,00 zł
Kowalski Janusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://januszkowalski.pl/aktualnosci/spotkanie-z-druhami-osp-lany/	2023-10-11	30 000,00 zł
Kowalski Janusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://januszkowalski.pl/aktualnosci/spotkanie-z-osp-rychnow-k-namyslowa/	2023-10-09	40 411,00 zł
Kowalski Janusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://januszkowalski.pl/aktualnosci/spotkanie-z-osp-ziemielowice/	2023-10-09	20 000,00 zł
Kowalski Janusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://januszkowalski.pl/aktualnosci/wsparcie-dla-osp-w-krasowicach/	2023-10-09	50 000,00 zł
Kowalski Janusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://januszkowalski.pl/aktualnosci/spotkanie-ze-strazakami-z-osp-dabrowa/	2023-09-29	45 000,00 zł
Kowalski Janusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://januszkowalski.pl/aktualnosci/spotkanie-z-osp-bogacica/	2023-08-24	115 000,00 zł

Kowalski Janusz	poseł na Sejm IX i X kadencji	https://januszkowalski.pl/aktualnosci/spotkanie-z-komenda-powiatowa-ppsp-w-namyslowie/	2023-08-17	250 000,00 zł
Kaczmarczyk Norbert	poseł na Sejm VIII, IX i X kadencji	https://www.informatorbrzeski.pl/nowoczesny-sprzet-dla-jednostek-osp-z-gminy-borzecin-z-funduszu-sprawiedliwosci/	2023-10-12	216 619,00 zł
Matecki Dariusz	poseł na Sejm X kadencji	https://dobrzany.pl/aktualnosci/nowy-sprzet-dla-druhow-z-osp-dobrzany.html	2023-09-28	40 000,00 zł
Matecki Dariusz	poseł na Sejm X kadencji	https://goleniow.net/2023/09/28/sprzet-strazacki-za-ponad-81-tys-zl-trafil-do-osp-w-gminie-goleniow/	2023-09-27	81 000,00 zł
Gołojuch Kazimierz	poseł na Sejm V, VI, VII, VIII, IX i X kadencji (kandydat z listy PiS)	https://rakszawa.pl/asp/pl_start.asp?typ=13&sub=330&menu=3&dzialy=3&artykul=2687&akcja=artykul	2023-09-22	60 128,05 zł
Romanowski Marcin	wiceminister sprawiedliwości w latach 2019-2023	https://www.radiozamosc.pl/artykul/22422,przekazanie-sprzetu-ratowniczego-dla-jednostek-osp-z-terenu-powiatu-krasnostawskiego	2023-09-08	179 366,30 zł
Romanowski Marcin	wiceminister sprawiedliwości w latach 2019-2023	https://wiryki.eu/fundusz-sprawiedliwosci-dla-osp/	2023-09-24	82 000,00 zł

Analizując przedstawione powyżej dane należy wziąć pod uwagę dwie kwestie: w jakiej roli dany polityk występował na uroczystości przekazania oraz jak należy wyliczyć koszt uczestnictwa tego polityka w spotkaniu.

Odpowiadając na pytanie pierwsze można zastosować kilka podejść. Najszerza interpretacja uznałaby wszystkie wymienione spotkania jako działania mające znamiona agitacji wyborczej, gdyż spotkania odbywały się w okresie kampanii wyborczej, a głównym ich gościem byli wybrani przez Dysponenta politycy, których ówczesnym istotnym celem osobistym i partyjnym było zachęcanie do określonych zachowań wyborczych na rzecz Komitetu Wyborczego Prawa i Sprawiedliwości.

Można jednak sprzeciwić się temu podejściu i uznać, że uczestnictwo p. Marcina Romanowskiego, ówczesnego wiceministra sprawiedliwości, w uroczystościach przekazania było częścią jego zadań służbowych. Wprawdzie w okresie kampanii wyborczej p. Marcin Romanowski nie obejmował już swoim nadzorem umów dotacyjnych zawieranych w trybie § 11 (zastąpił go p. Piotr Cieplucha), co więcej miał osobisty interes we wzmacnianiu swojej rozpoznawalności, gdyż był kandydatem na posła, ale rzeczywiście można argumentować, że pracownicy Ministerstwa pełnili na tych spotkaniach szczególną rolę i rzetelne wyodrębnienie, które zachowania dotyczą zadań wiceministra, a które kandydata na posła, nie jest możliwe.

Podobnego rodzaju zastrzeżenie może dotyczyć p. Janusza Kowalskiego, p. Mariusza Goska, p. Norberta Kaczmarczyka i p. Kazimierza Gołojucha. Wprawdzie żadna z tych osób nie jest pracownikiem ministerstwa, jednak można by argumentować, że panowie – będąc nadal posłami IX kadencji Sejmu – uczestnicząc w uroczystościach przekazania pełnili swoje zadania poselskie, odwiedzając wyborców w terenie. Należy jednak podkreślić, że wymienione osoby niejednokrotnie starały się zdobywać dodatkowy kapitał wyborczy informując lokalne społeczności i obecne na nich media, że dana dotacja została zdobyta przy ich wsparciu i dzięki ich rekomendacji (por. artykuł dotyczący p. Kaczmarczyka). Ponadto należy zaznaczyć, iż wraz z ww. osobami w spotkaniach tych nie uczestniczyli członkowie kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości lub inni przedstawiciele Dysponenta. Dochodziło więc do sytuacji, w której o wsparciu z Funduszu Sprawiedliwości nie informowały osoby odpowiednio umocowane, w związku z czym czynność przekazania sprzętu nie nosiła znamion wypełniania obowiązków wynikających z umowy, lecz ograniczała się do działań o charakterze stricte politycznym.

Wśród pozostałych polityków należy zauważyć rolę p. Dariusza Mateckiego i p. Sebastiana Łukaszewicza. Panowie nie byli wcześniej posłami i w okresie kampanii wyborczej byli przede wszystkim politykami starającymi się o mandat poselski. Tu także można by argumentować, że p. Matecki był powiązany z Ministerstwem Sprawiedliwości umową zlecenie, więc jego obecność na uroczystości przekazania mogła być uzasadniona, jednak należy zauważyć, że umowa p. Mateckiego obejmowała zadania w zakresie prowadzenia mediów społecznościowych, a nie pełnienia funkcji przedstawiciela Dysponenta w terenie. Udział obu panów w uroczystościach należałoby poważnie przeanalizować, gdyż obaj zdobyli mandat poselski, na co złożyło się zapewne wiele czynników, ale istotnym elementem były z pewnością spotkania z wyborcami w terenie.

Pozostałe osoby wymienione w tabeli (p. Mateusz Wagemann, p. Michał Gzowski, p. Łukasz Kochan) nie byli i nie są posłami, są także osobami niezwiązanymi z Ministerstwem Sprawiedliwości. Ich obecność na uroczystościach w roli przedstawiciela Dysponenta należałoby traktować jako czysty element agitacji wyborczej, czyli zachęcania do określonych zachowań wyborczych na rzecz Komitetu Wyborczego Prawa i Sprawiedliwości.

Odpowiadając na pytanie drugie, zakładając, że co najmniej część wymienionych spotkań miała charakter spotkania wyborczego, należałoby określić, jakie w przypadku tych uroczystości są tzw. „wydatki poniesione w związku z kosztami spotkań wyborczych”. Wracając do tezy przedstawionej na wstępie, że niejawnym celem udzielania dotacji przez Dysponenta było dążenie do korzyści wyborczych poprzez bezpośrednie wpływanie na zadowolenie potencjalnych wyborców i ich postawy wobec polityków konkretnego Komitetu Wyborczego, należałoby uznać, że rzeczywistym kosztem poniesionym w celu uzyskania tej możliwości jest wartość umowy dotacyjnej. Wartość tę należałoby postrzegać w oderwaniu od zakresu rzeczowego danej umowy (czyli od konkretnego

sprzętu lub wyposażenia), gdyż korzyść uzyskana przez wymienionych polityków była związana nie z treścią umowy, a z możliwością wystąpienia przed konkretną społecznością jako hojny darczyńca i skuteczny polityk. *A contrario*, gdyby nie zawarto umowy dotacyjnej, wymienieni politycy nie mieliby możliwości realizacji tej konkretnej agitacji wyborczej. Z tego powodu należałoby uznać, że wymienione w tabeli wartości umów dotacyjnych należy w całości zaliczyć na poczet wydatków poniesionych na kampanię wyborczą przez wymienionych polityków.

Dodać należy, iż funkcjonowanie § 11 rozporządzenia budzi zasadnicze wątpliwości, bowiem tworzy ono mechanizm wydatkowania środków w sposób arbitralny i niezgodny z celami Funduszu Sprawiedliwości, w tym również – jak wskazuje niniejsze pismo – na cele związane z kampanią wyborczą. W związku z tym obecne kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości podjęło działania w celu likwidacji tego przepisu.

Mając na uwadze wszystkie powyższe dane i szczegółowo przedstawione argumenty ponownie poddaję pod rozagę Państwowej Komisji Wyborczej skorzystanie z możliwości dokonania oceny wydatkowania środków Funduszu Sprawiedliwości w czasie trwania kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu w 2023 r. przez pryzmat zgodności z zasadami Kodeksu wyborczego.

Z wyrazami szacunku
Adam Bodnar
Minister Sprawiedliwości
/podpisano elektronicznie/